

Aan de voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Uw brief van

Ons kenmerk

Contactpersoon

Zoetermeer

BVE/BDenI/03/42663

1 september 2003

Onderwerp

Doorkiesnummer

Voortgangsrapportage RMC 2002

Registratie RMC werkt: jongeren zonder startkwalificatie beter in beeld

Vooraf

Bijgaand ontvangt u twee rapportages: de RMC-analyse 2002 van Sardes en Kans van Slagen, een verdiepende studie naar het rendement van trajectbegeleiding en begeleidingsmodellen van jongeren via RMC's¹ van het SCO-Kohnstamm Instituut².

Paragraaf 1 van deze notitie informeert u over de uitkomsten van de RMC-analyse 2002.

Aansluitend gaat paragraaf 2 dieper in op de Lissabondoelstellingen. In paragraaf 3 staan tot slot de kabinetsprioriteiten ten aanzien van dit beleidsterrein benoemd. Hierbij wordt een relatie gelegd met de aanbevelingen zoals die door SCO-Kohnstamm in hun studie 'Kans van slagen' zijn gedaan.

---

¹ Nederland kent in totaal 81 gebieden waarin (sub)regionaal wordt gewerkt aan de regionale meld- en coördinatiefunctie (Sardes, p. 4). In deze notitie spreken we kortheidshalve over RMC's.

² Derriks, Eimers, Van Es, Van Tilborg, Voncken. Kans van slagen, een verdiepende studie naar het rendement van VSV-trajecten en begeleidingsmodellen, SCO-Kohnstamm Instituut, 2003.

1. Conclusies RMC-analyse 2002

(1) De registratie is na de invoering van de RMC-wet verbeterd

Jongeren die langer dan een maand afwezig zijn van school dienen volgens de RMC-wet geregistreerd te worden. In 2002 is het aantal geregistreerde jongeren met 23.400 gestegen: van 47.100 in 2001 naar 70.500 in 2002³ (zie bijlage 1, tabel 1). Als belangrijkste verklaring voor deze stijging wordt gewezen op de verbeterde registratie, met name in de grote steden: in drie van de vier grote steden steeg het aantal geregistreerde jongeren van 6.500 in 2001 naar 29.000 in 2002, een stijging van 22.500. Hiermee wordt nagenoeg de totale stijging van het aantal geregistreerde jongeren verklaard. Daarnaast blijkt dat vooral het aantal niet-leerplichtige jongeren – de doelgroep van de RMC-wet – meer dan verdubbeld te zijn: van 21.900 in 2001 naar 49.900 in 2002. Dat betekent echter niet dat de registratie 100% sluitend is. Als de Sardesgegevens over herkomst vergeleken worden met de deelnemersgegevens is het vermoeden dat deze groep jongeren in het vmbo (mede vanwege de leerplicht) beter in beeld is dan dezelfde groep in het mbo. We kunnen dan ook niet uitsluiten dat het aantal jongeren zonder startkwalificatie⁴ nog hoger ligt. Pas na de implementatie van het onderwijsnummer kunnen beter onderbouwde conclusies getrokken worden.

(2) De begeleidingscapaciteit van de RMC's zit aan haar maximum

De RMC's hebben in 2002 20.100 jongeren in begeleidingstrajecten opgenomen. Dat zijn er 2.500 minder dan in 2001, maar 2.200 meer dan in 2000 (zie bijlage 1, tabel 1). Van de totale groep die werd begeleid ging 62% richting onderwijs. De rest stroomde door naar een reïntegratie- of andersoortig traject (zie bijlage 1, afbeelding 1). Geconstateerd kan worden dat de begeleidingscapaciteit van de RMC's in veel regio's nagenoeg volledig wordt benut. Volgens de RMC's komt dat doordat er een 'ondercategorie' zichtbaar wordt die is aangewezen op intensieve begeleiding en langdurige trajecten. Daarnaast stijgt het aantal jongeren zonder startkwalificatie. Regio's die er in slagen meer leerlingen te herplaatsen - in onderwijs of richting arbeidsmarkt - schrijven hun succes vooral toe aan een bundeling van krachten in de regio, meer trajectbegeleiding, de beschikbaarheid van een loopbaanadviseur en een centrale RMC organisatie.

(3) De prioritaire doelgroep lijkt stabiel

In de analyse van de RMC-gegevens onderscheidt Sardes *een prioritaire groep geregistreerde jongeren*: jongeren die zonder enig diploma uitvallen. De omvang van deze prioritaire doelgroep stabiliseert tussen de 12.000 en 13.000. Na de uitschieter in 2001 is het aantal weer terug op het niveau van de jaren ervoor (zie bijlage 1, tabel 2).

(4) Het RMC-netwerk is vrijwel volgroeid

Sardes meldt dat de RMC-netwerken vrijwel volgroeid zijn. Het aantal instellingen dat niet aan het regionale netwerk deelneemt neemt steeds verder af. Dit jaar ontbraken nog 12 v(s)o scholen (vorig jaar 25), 2 BVE instellingen (vorig jaar 6) en 112 ondersteunende instellingen (vorig jaar 141). De meeste hiervan (95 partijen) behoren tot de sector van arbeid en inkomen.⁵

³ De cijfers over 2001 hebben betrekking op schooljaar 2000-2001; de cijfers over 2002 op schooljaar 2001-2002.

⁴ Een startkwalificatie staat gelijk aan een diploma op minimaal niveau 2 MBO/HAVO/VWO. Het niveau van de startkwalificatie is gerelateerd aan de OESO-norm ISCED-3 als eindniveau voor het secundair beroepsonderwijs.

⁵ Sardes, Uitkomsten RMC analyse 2002, p. 5.

2. Lissabondoelstellingen

De Lissabonafspraken

In 2000 is in Lissabon afgesproken dat het aantal 18-24 jarigen dat alleen lager secundair onderwijs heeft gevolgd en niet meer staat ingeschreven voor onderwijs of opleiding in 2010 moet zijn gehalveerd. Om de vorderingen op deze doelstelling te kunnen meten rapporteert het CBS jaarlijks aan Eurostat hoeveel jongeren niet meer op school zitten en geen startkwalificatie hebben behaald. Nederland zit met 15% in 2002 onder het EU-gemiddelde (18.9), maar scoort slechter dan omringende landen (zie bijlage 2 voor een volledig overzicht).

Jongeren zonder startkwalificatie kunnen ruwweg in twee groepen onderverdeeld worden. Als deelnemers in het onderwijs en daarnaast jongeren die onderdeel uitmaken van de beroepsbevolking. Het onderwijsbeleid van het kabinet ten aanzien van de Lissabondoelstellingen richt zich met name op de eerstgenoemde groep. Het arbeidsmarktbeleid van het kabinet is gerelateerd aan de tweede groep (zie afbeelding 1).

Met het oog op de Lissabonafspraken en het gemeentelijk achterstandenbeleid heeft het kabinet ten doel gesteld dat het aantal voortijdig schoolverlaters in 2006 met 30% moet worden teruggebracht ten opzichte van het aantal in 1999 en met vijftig procent in 2010 ten opzichte van het aantal in 2000. Met voortijdig schoolverlaters wordt hier bedoeld jongeren die in het kader van de meldingsplicht geregistreerd worden, of zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten (er is nog geen 100% registratie). Op het gebied van het arbeidsmarktbeleid zijn nog geen concrete doelstellingen gesteld die bijdragen aan het Lissabonakkoord.

Om na te kunnen gaan of de onderwijsdoelstelling ook wordt gerealiseerd is het aantal jongeren dat in 1999 respectievelijk 2000 door de RMC's werd geregistreerd gepresenteerd als nulmeting, met als kanttekening dat de registratiefunctie van de RMC's nog niet sluitend was. Vervolgens is in 2001 de RMC-wet⁶ ingevoerd, waardoor onderwijsinstellingen verplicht zijn ook de niet-leerplichtige uitvallers van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie aan te melden bij een RMC. Door het verplichte karakter van de aanmeldingen zijn in 2002 beduidend meer jongeren geregistreerd dan in 2001 (70.500 respectievelijk 47.100).

Het is evident dat het terugdringen van de jaarlijkse uitstroom van jongeren zonder startkwalificatie richting arbeidsmarkt een belangrijke bijdrage levert om op termijn de Lissabondoelstelling te realiseren. Tegelijkertijd kunnen we stellen dat zelfs als het onderwijs erin zou slagen de uitstroom zonder startkwalificatie in 2010 met 50% terug te brengen niet gegarandeerd kan worden dat de Lissabondoelstelling in 2010 wordt gerealiseerd.

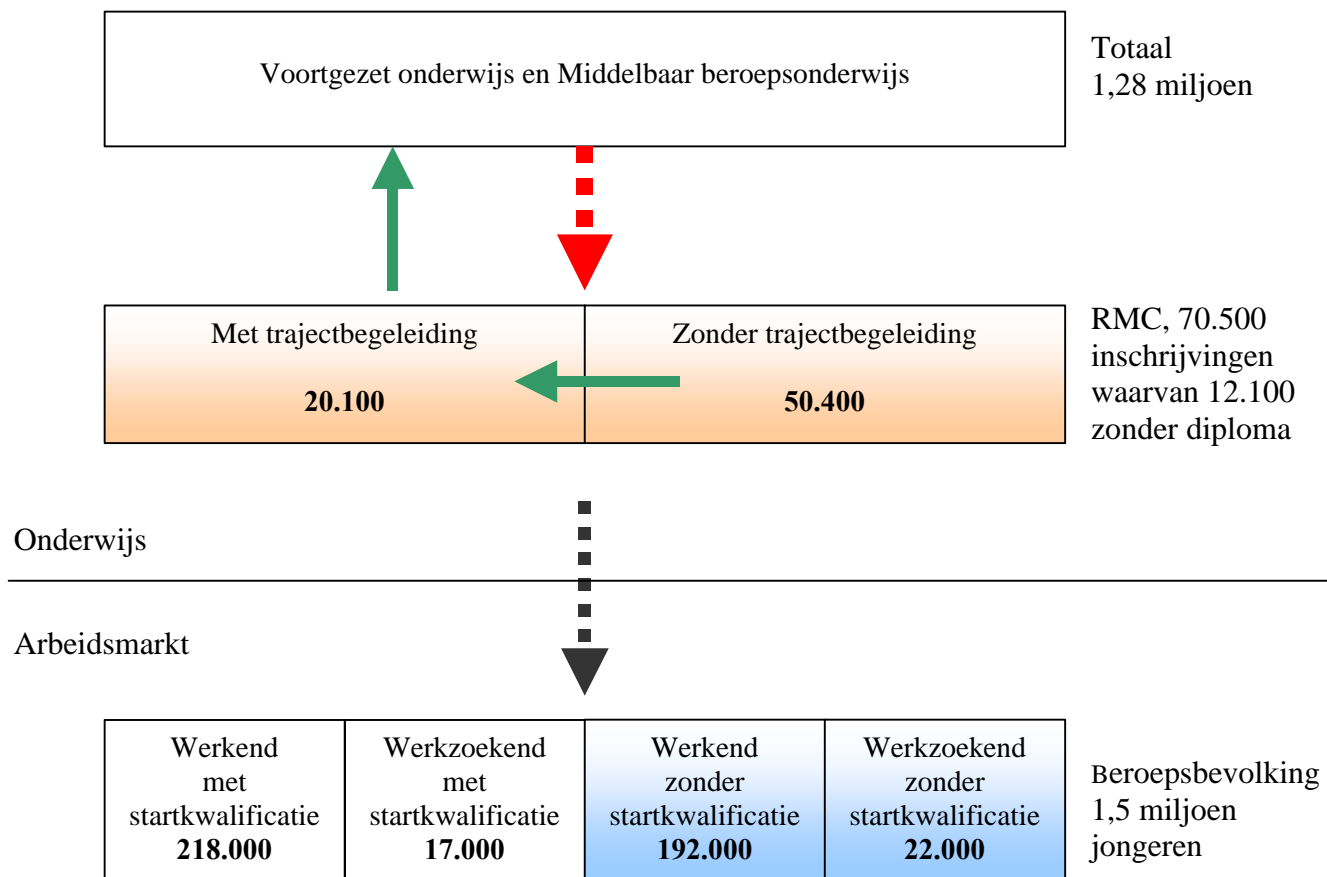
De afbeelding op de volgende pagina geeft een goed beeld van de doelgroepen die voor het realiseren van de Lissabondoelstelling van belang zijn (zie ook bijlage 3 voor een toelichting op de cijfers).

---

⁶ De RMC-wet verplicht onderwijsinstellingen om jongeren tot 23 jaar die het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten en zich niet binnen twee maanden opnieuw hebben ingeschreven te registreren en terug te leiden, richting onderwijs, werk dan wel een opvangtraject.

Afbeelding 1

Positie van jongeren in het onderwijs en op de arbeidsmarkt in 2002

Lissabon

Onderwijs

Inzet is deze route terug te dringen

Arbeidsmarkt

Inzet is deze route te stimuleren

3. Prioriteiten onderwijsbeleid ten aanzien van Lissabon

Het kabinet beschouwt een startkwalificatie als een minimumniveau dat jongeren nodig hebben om zelfstandig een plek te verwerven op de arbeidsmarkt én deze te behouden. Een baan biedt niet alleen financiële onafhankelijkheid, ook de kans een arbeidsidentiteit te ontwikkelen. Dat wil niet zeggen dat alleen een vmbo-diploma en/of een mbo1-kwalificatie jongeren niet de mogelijkheid geeft om zich verder te ontwikkelen. Een dergelijke kwalificatie kan prima fungeren als opstap kwalificatie, doordat jongeren dankzij het diploma met meer zelfvertrouwen en motivatie hun loopbaan kunnen vervolgen. Tegelijkertijd is het van belang te erkennen dat voor een deel van deze jongeren een mbo-1 kwalificatie alleen een opstap biedt richting werk, niet richting startkwalificatie.

Aansluitend op de conclusies uit de RMC-analyse onderscheidt het kabinet vier beleidsprioriteiten.

(1) De loopbaan van jongeren zonder startkwalificatie goed in beeld (curatief)

Het is zaak dat de aard en omvang van de doelgroep die bij de RMC's geregistreerd staat goed in beeld is. Ook van de jongeren die op eigen kracht hun weg vinden. Vooral loopbaanaspecten als 'wat is iemands vooropleiding' en 'waar gaat hij of zij naar toe' zijn nog niet optimaal beschikbaar. In overleg met het veld zal bekeken worden op welke wijze deze informatie verbeterd kan worden zonder de administratieve belasting te verhogen.

(2) Versterken van de samenwerking in de regio (curatief)

Het SCO-Kohnstamm Instituut heeft in samenwerking met Sardes en het Kenniscentrum Beroepsonderwijs-Arbeidsmarkt in 'Kans van slagen' het rendement van begeleidingstrajecten en begeleidingsmodellen onderzocht⁷. In het onderzoek is een tiental geslaagde trajecten in kaart gebracht. Hierbij is zowel gekeken naar trajecten die terugleiden naar regulier onderwijs, als trajecten die toeleiden naar werk als trajecten die zijn gericht op opvang en jeugdzorg. Voor alle trajecten geldt dat *de samenwerking* tussen onderwijs, jeugdzorg, arbeidsvoorziening, jeugdgezondheidszorg, leerplicht, welzijnswerk, politie en gemeenten de laatste jaren in een stroomversnelling is gekomen. Als bouwstenen van een succesvolle aanpak worden genoemd de multidisciplinaire zorgteams rond de scholen, doorlopende trajectbegeleiding, opvang van niet-plaatsbare jongeren en individuele arbeidstraining en toeleiding. Het kabinet vindt het van belang de samenwerking in de regio verder te versterken en de begeleidingscapaciteit te vergroten. In de begroting voor 2004 zal hier uitdrukking aan gegeven worden.

(3) Meer ruimte voor maatwerk in de regio (preventief)

De overheid moet onderwijsinstellingen meer ruimte bieden om trajecten op maat te ontwikkelen en de aantrekkelijkheid van het onderwijs te vergroten. In het Plan van Aanpak

---

⁷ Het tweede aspect van het onderzoek – een kosten-batenanalyse van trajecten/ maatregelen – heeft niet geleid tot hanteerbare uitkomsten zoals een 'prijs per herplaatste voortijdige schoolverlater'. Het onderzoeksmodel laat zien dat vooral de kostenkant, door de veelheid aan betrokken partijen, ondoorzichtig is. De onderzoekers komen tot de slotsom dat het niet mogelijk is kosten toe te rekenen aan instanties die zich wel inzetten voor de begeleiding en opvang van voortijdig schoolverlaters – zoals jeugdzorg, politie, of justitie - maar niet specifiek hiertoe in het leven zijn geroepen.

Jeugdwerkloosheid heeft het kabinet aangegeven welke maatregelen het op de korte en de middellange termijn wil nemen: verbreden van de leerwerktrajecten in het vmbo; introductie van de assistentroute (mbo-1) in het vmbo, versoepelen tussentijds overstappen van vmbo naar mbo; verlenging dispensatie VAVO; versterken van de praktijk in de bve-sector.

(4) Goede begeleiding en meer eigen verantwoordelijkheid (preventief)

Belangrijke elementen om jongeren snel(ler) terecht te laten komen op een opleiding die bij hen past zijn betere informatie over opleidingen en mogelijkheden en een goede studie- en loopbaanbegeleiding. Daarnaast zouden jongeren meer geprikkeld moeten worden om zich goed te oriënteren op hun studiekeuze en een opleiding af te ronden. Bij de begrotingsbehandeling informeert het kabinet u over hoe het de preventieve kant binnen het onderwijs wil versterken.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. Annette, D.S.M. Nijs, MBA)

Bijlage 1, RMC-registratie

Tabel 1

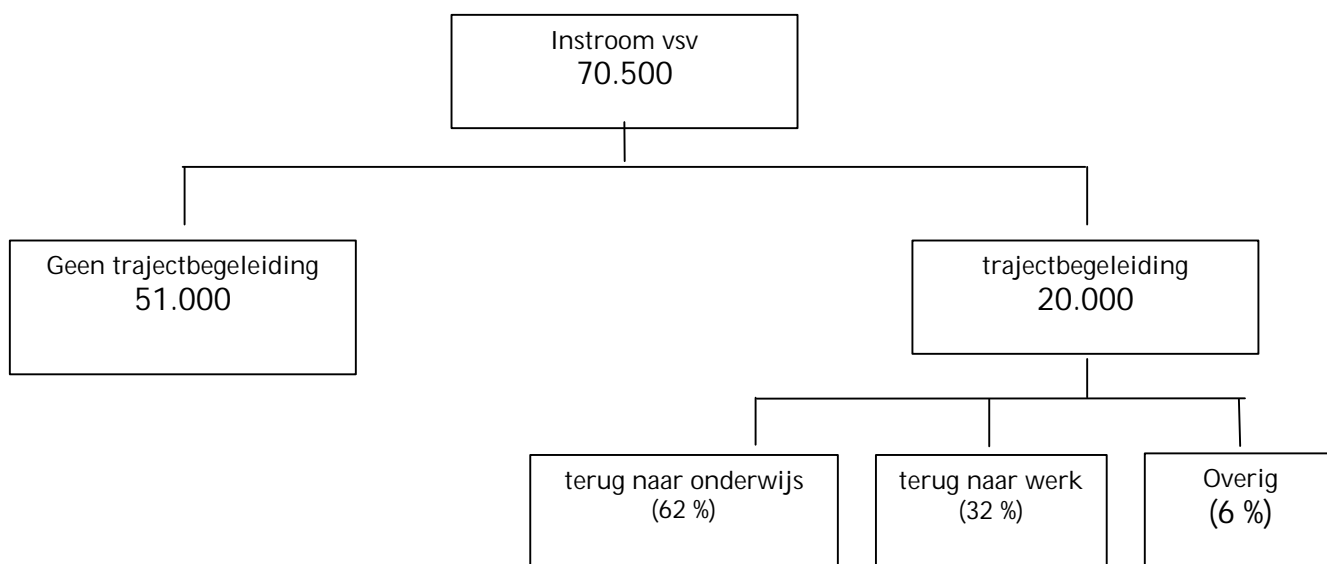
Kerngegevens RMC vanaf 1998 (x duizend).

Indicator / jaartal	1998	1999	2000	2001	2002 ⁸
Aantal ingeschrevenen op 1/10	1.254,5	1.227,8	1.260,8	1.261,0	1.281,0
Aantal <i>geregistreeerde</i> VSV-ers	41,2	39,4	39,9	47,1	70,5
% geregistreeerde VSV-ers	3,3 %	3,2 %	3,2 %	3,7 %	5,5 %
Aantal herplaatsingen	14,4	16,1	17,9	22,6	20,1
% herplaatsingen	35 %	41 %	45 %	48 %	29 %

Bron: Sardes, RMC rapportages 1998 - 2002

Afbeelding 1

Instroom RMC naar bestemming in 2002

Bron: RMC-rapportage 2002, Sardes

Tabel 2

Aandeel prioritaire doelgroep

Doelgroep	1998	1999	2000	2001	2002
Aantal VSV-ers	41.200	39.400	39.900	47.100	70.500
Omvang prioritaire doelgroep	13.200	12.200	12.400	16.500	12.000
% prioritaire doelgroep	32%	31%	31%	35%	17%

Bron: Sardes, RMC-analyse 2002

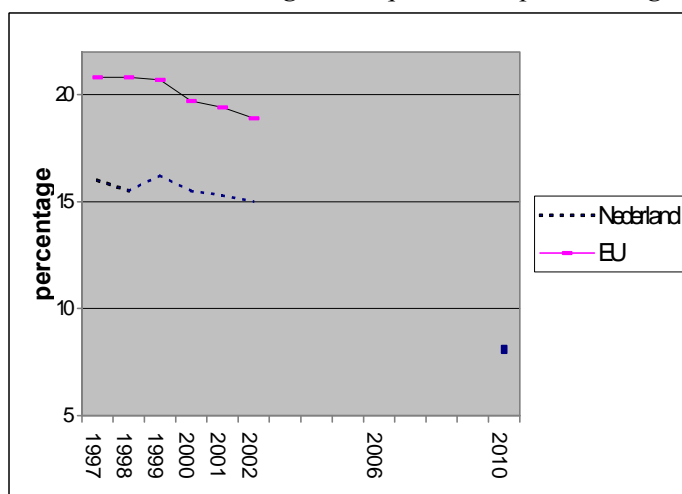
⁸ Door het verplichte karakter van de registratie ligt het cijfer van 2002 beduidend hoger dan die van 2001

Bijlage 2, Lissabon-akkoord

Afbeelding 2

Percentage 18 tot en met 24 jarigen dat geen startkwalificatie heeft gehaald en geen onderwijs volgt

Bron: Eurostat; bewerking van enquête beroepsbevolking/CBS

Tabel 3

Percentage 18-24 jarigen dat geen onderwijs volgt en geen hoger secundair onderwijs heeft behaald

	1998	1999	2000	2001	2002
Nederland	15,5	16,2	15,5	15,3	15,0
België	14,5	15,2	12,5	13,6	12,4
Denemarken	9,8	11,5	11,6	16,8	15,4
Duitsland	-	14,9	14,9	12,5	12,5
Frankrijk	14,9	14,7	13,3	13,5	13,4
Zweden	-	6,9	7,7	7,7	10,4
EU-gemiddelde	-	20,6	19,6	19,3	18,9

Bron: Eurostat (www.europa.eu.int/comm/eurostat), bewerking van CBS, enquête beroepsbevolking

Bijlage 3*Toelichting afbeelding 1*

<i>Status</i>	<i>Aantal</i>	<i>Soort gegevens</i>	<i>%</i>	<i>Doelgroep</i>	<i>Bron</i>	<i>Opmerking</i>
VSV-ers die staan ingeschreven bij een RMC	70.500	Schooljaar 2001-2002	5.5% van het totaal aantal leerlingen op 1/10/01	Jongeren tot en met 22 jaar	RMC-effect-rapportage 2002	Gegevens gebruikt voor monitoring van VSV-doelstelling
Prioritaire doelgroep Jongeren zonder enig diploma	12.100	Schooljaar 2001-2002	1% van het totaal aantal leerlingen op 1/10/01	Jongeren tot en met 22 jaar	RMC-effectrapportage 2002	Gegevens gebruikt voor monitoring VSV-doelstelling
Werkenden zonder startkwalificatie	192.000	Cumulatief t/m 2002	43% van de totale beroepsbevolking in 2002	Beroepsbevolking 15 t/m 22	Enquête beroepsbevolking van het CBS	Gegevens gebruikt voor monitoring Lissabondoelstelling. ⁹
Werkzoekenden zonder startkwalificatie	22.000	Cumulatief t/m 2002	5% van de totale beroepsbevolking in 2002	Beroepsbevolking 15 t/m 22 jaar	Enquête beroepsbevolking van het CBS	Gegevens gebruikt voor monitoring Lissabondoelstelling

---

⁹ Doelgroep van de Lissabondoelstelling is jongeren tussen 18 en 24 jaar zonder startkwalificatie